

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, péntek 1913. november 7.

253. szám.

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco, 3. l. em.
Nyomda telefonszáma (lapzárta előtt) 400.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár hejben és vidéken:
Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy hónapra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

A Canadian Pacific botrányának tanulságai.

Odaát Ausztriában nagy port vert fel a Canadian Pacific botránya, melyet élénken kiszínezve, újabb szenzációkkal tarkázva nap-nap után hoz a napi sajtó. A közönség mohón kapja a szenzációkat, mert idegenszere az utóbbi időkben úgy fel lett korbácsolva, hogy szinte szenvedélyévé vált a szenzáció hajhászás. Ha egy nap nem hoznak újabb botrányt, újabb leleplezéseket a napilapok, akkor kíváncsisága, érdeklődése, vagy mondjuk beteges vágya nem nyer kielégítést.

Természetes azonban, hogy a napi sajtó a felzaklatott idegeket nem képes folyton-folyvást kielégíteni, mert hiszen nem képes újabb és újabb leleplezéseket közölni. Minden ujság azonban csak egy napig hat s így, ha arról sokat irnak és sokáig napirnden akarják tartani, akkor az ügy elapad, elposványosodik, maga a publikum pedig elfásul. Nemesak elfásul, hanem megmja az ügyet, nem érdekli többé s elfordul tőle.

Pedig ez nagy baj! Mert amikor az egész közvéleménynek elementáris erővel kellene kitörnie és az adott esetnek tanulságait leszűrve, a baj orvoslását egyértelmű-

„A Tengerpart” tárcája

A látomás.

— Az meglehet, hogy egy pohár abszinttal többet ittam, mint kellett volna. Tán nem is birtam az italt úgy, amint máskor. A jó ég tudja!

Louis Hercule de Sézeuilles, régi nemesi család sarja, az idegen légió második szakaszának egyik közkatonája beszélt. Ott ült kardjára támaszkodva egy homokbuckán a Rabat mentén és a Bon-Regrege ereszkedő félhomályba tekintgetett, amelyből csak itt-ott esilámlott fel egy-egy karesu minaret félholdja.

A folyó vize sárgás színű és örvényes volt, a vizen túl volt a zsidó negyed. Néma esend honolt mindenütt. A lárná elült, a terreferelő asszonyok elhallgattak, a kékre festett házikókban pihenőre tértek az emberek. Egy közeli terrazon mély hangon imádkozott egy vakbuzgó arab.

— Eredj a pokolba!
— Megyek már, megyek!

Négy bajtársa ment el mellette. Hallotta nehéz esizmájuk nyikorgását, az italtól megehezített beszédüket. Hazamenőben voltak. Ekkor történt. Egy látomása volt...

Szinte nappali világosság volt. A folyót magát és a két parton elterülő városrészt élénken látta. Itt-ott pálmafák csoportja zöldelt, a szőke halmok tisztán kivehetők voltak. A vízpart közvetlenül egész üres volt. Sehol egy gombaszerű nagy borsátor, se

leg kellene követelni, akkorra az ügy iránti érdeklődése teljesen megcsappan, lelkesedése, melyet csak a szenzáció ingere tartott ébren — lelohad s energiátlanná válik, magát az ügyet pedig otthagya abban a kátyuban, melybe lelkiismeretlen emberek juttatták.

Ilyen processzuson kezd keresztülmenni a Canadian Pacific ügye is!

Eleinte tetszett mindenkinek, mert szenzációs volt, mert egy kicsit megcsiklandozta idegeit, utóbb leste, mint fognak milliós vesztegetési panamák kisülni, most pedig kezd elnyulni, maga az ügy pedig teljesen háttérbe szorulni.

Bennünket nem izgatott a botrány, nem érdekelt a vesztegetés és nem is várunk további fejleményeket, hanem konstatáljuk, amit ugyan már régebben is konstatáltunk, hogy itt esuf emberesempészést üztek körülöttünk állami engedéllyel, melyet tovább tünni nem lehet, hanem minden rendelkezésünkre álló eszközzel oda törekszünk, hogy a kivándorlókat szállító hajóstársaságokkal kötött szerződés felbontassék, a kivándorlás esökkentessék, hogy az állam ügyhadügy, mint közgazdaság terén fenyegető veszélytől megóvassék.

Első kötelessége a kormánynak, hogy a Poolal kötött szerződést bontsa fel. Ha a Pool nem tartotta be a szerződés kikötéseit, ha utlevél nélkül szállított kivándorlókat, a mi pedig most beigazolódást nyert, akkor

vasuti sín, vagy bármi emberi nyom, mint amilyen volt 1911. tavaszán, amikor Louis Hercule a fezi nagy napok után ide érkezett.

Hirtelen benépesült a folyó. Mintha ott kis ladik uszott a vizen. Olyan volt, mint egy középkori gálya. Louis Hercule látta ezt a képet ócska történelmi albumokban...

— Barbár kalózhajók — suttogta.

Igen. Csak az lehetett. A légióárius meg se lepődött. Annyi esodát látott az alatt a tizenöt évi szolgálattal alatt. Madagaszkár, Tonking, Dél-Orangia mind a esodák országa.

Harminenyele éves létére oly öreg volt, annyit látott és hallott, fáradt és szomjazott, hogy bátran mondhatta magáról, miszerint ő a légió feje, a nyáj kolomposa. Ő már nem lepődhetett meg.

Egész természetesnek találta, hogy a középkori gálya a Saló öblében evez és hogy ő, az idegen légióbéli katona régmúlt idők megelevenedett részleteit látta.

A bänkák a zsidó negyed felé igyekeztek. Egyenkint eveztek el Louis Hercule előtt, aki tisztán kivett hatvan pár összeláncolt evezőst. Látta a csapzott hajú, izzadó fejeket, a görnyedt alakokat; és hátul, a díszített emelvényen ülő biborburnuszos felügyelőket.

A nyomorult foglyok közül mintha ismertete volna az egyiket-másikat. Volt ott arabs is egy néhány, de a java európai volt, olasz, spanyol, katalón és provencei. Lát-szott, hogy marokkói kalózek fogták el őket.

joga van a kormánynak a szerződés felbontásához. Nemesak joga van ezek után, hanem kötelessége is azt felbontani. Utóvégre csak nem türhetjük továbbra is, hogy évente a százezrekre menő s utlevéllel ellátott kivándorlókon kívül még 60.000 katonaköteles kivándorlót kicsempésszenek.

Sajátságos és energiátlanságunkra való jelenség, hogy eddig is türtük. Az még inkább jellemző, hogy most, miután a botrány kisült, miután már kiderült, milyen eszközökkel dolgoznak a külföldi hajóstársaságok, akkor sem a közvélemény, sem testületek és törvényhatóságok nem mozdulnak meg, nem követelik a Poolal kötött szerződés felbontását, nem a kivándorlás megehezítését. A szenzáció, a botrány és egyéb más a lényegét feledtetik. Máskor törvényhatóságaink és testületeink jelentéktelen dolgokban sietnek állást foglalni, most, a nemzetet létében megtámadó veszély ellen nem emelik fel szavukat.

Vagy talán azt gondolják, úgy sem lehet segíteni...? Az igaz, hogy pusztán a szerződés felbontásával nem, mert még más törvényhozási intézkedésre is szükség van, hogy a bajt orvosoljuk. Így Ausztriához hasonlóan, még szigorubban kell ellenőrizni a kivándorlást, az utlevél nélkül való kivándorlást teljesen megakadályozni, az utlevéllel való kivándorlás pedig megszigorítani. Szóval sürgősen szükséges, hogy a kivándorlásra vonatkozó rendelkezéseket megszi-

Az egyik bárkában hirtelen kiegyenesedett az evezős. Hosszu, nyurga fiu volt, szőkés fehérbőrű. Rekedtes hangon kiáltott fel:

— Kutya, gyáva gaz kutya!

Leláncolt kezére, kibernetvált fejére rögtön rácsapott az egyik felvigyázó. A vér kiserkent az ütés nyomán. Az evezős sikoltása mind halkabb lett, aztán ajultan esett össze. E peroben ért Louis Hercule elő a bárka. A fiu meghökkenve látta a haláspadot vonagló vonásokban saját képmását visszatüköröződni. Eszébe jutott egy régi, régi történet. Az öreganyja mesélgette gyermekkorában.

— Sokszor mesélte nekem az öreganyám, hogy volt egy fivére az uramnak, akít úgy hívtak, mint teged, kis fiam. Louis Hercule 1860-ban az arabok között utazgatott. Kalózek elfogták, kirabolták és örökös rabságra huroolták. Marokkó volt a hazájuk neve, a honnau sose tért többé vissza. Imádkozzál érte kis fiam, lusz még a hüllő pora sem nyugszik keresztény hazámban.

Ez az elfeledett nagybátya, ez agonizált odalenn a kalóz ostoresapásai alatt... A légióárius bajonettjéhez kapott.

A látomás eltűnt, oly hirtelen, mint a hogy előbukkant.

— Láttam, mégis láttam — mormogta Louis Hercule.

Szemét meregette, a földre feküdt, úgy fülelt, hiába, mintha a keereszkedő köd nyelte volna el őket, senkit sem látott.

Elaludt, álmódott, a szeme káprázott... egy-kentő, mily egyforma volt az összelánc-

goritsuk, kodifikáljuk és az egész kivándorlást megreformáljuk. Elengedhetetlenül szükséges azonban, hogy a kivándorlásra nézve is egységes megállapodásra jussunk Ausztriával, hogy a jövőben ne fordulhasson elő, hogy ha már kint volt valaki Ausztriában, az már egészen Amerikában érezhette magát.

De még mindezekkel sem segítenénk a bajon. Ezek csak az elégedetlenséget szítanák és sok elkeseredettséget idéznének elő. Hiába, az a jogelv, hogy mindenki szabadon választhatja meg létének helyét — ma már nagyon el van terjedve. Azért hát nem gátló intézkedésekkel kell megóvni az ország lakosait a kivándorlástól, hanem meg kell teremteni a lét feltételeit. Az pedig különösen most, mikor a gazdasági válság még mindig dul — ninesen meg nálunk. Az országban százezrekre megy a munkanélküliek száma, kiket az a pár fillér, mit eddig felsegélyezésükre fordítottak, nem képes visszatartani a kivándorlástól. Hogy mily nyomoruságos viszonyok uralkodnak ezen a téren, arra csak azt kell említenünk, hogy az országnak több részén, munkahiányában, tömegesen állnak be önként katonának, mert legalább ott meg van a mindennapi kenyerük. Munkát, munkát tehát a népnek, ha másként nem, helyenkint közmunkát s akkor ideiglenesen egy kicsit segíünk a bajon. De csak ideiglenes segítség volna, azonban erre most égetően szükség van.

Mindezekkel együttvéve lehetséges csak az országos veszedelmen segíteni...

—c—

Steckenpferd liliomtejszappan

elérhetetlen hatású szepiök eltávolítására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrápolásra, mit számtalan elismerőlevéllel bizonyíthatunk. Gyógytá-
takban, drogeriákban, illatszer és fodrász üzle-
tekben 80 fillérért kapható. Szintugy pártatlan
hatású női kézápolásra a Bergmann „Manera“
liliomkrémje, mely tubusokban 70 fillérért min-
denit kapható.

colt karok esapása... az a rémes sikoly! Nem, nem álmodhatott. Szíve hevesen dobogott, kezefeje a bajoneten markolászott még mindig.

Valami megmozdult a sötétben.

— Ki az, ki megy arra?

— Jó barát.

Valaki ott bujkált a víz partján. Hosszu tunika lefegett le róla, fején turbán. Egy marokkói volt.

— Jó barát vagyok — szól és mintegy tisztelegve turbánjához emelte a kezét.

— Fél — gondolta a légiónárius. — Azt hiszi, barátom.

Vad düh fogta el. Nagybátyja összes keszervét érezte, tonkát fojtogatta e látomás keltette érzés. Meg kell ölnie ezt az embert, érzi, hogy a nagybátyja emlékének tartozik vele.

— Jó barát vagyok, érted, a barátotok — dadogta fogvaogva a marokkói.

— Annál rosszabb! Megboszulom az ösömet...

A légiónárius leszurta.

Másnap az őrseg vörbe fagyva találta Mohamed Ben Sala, franco-marokkói közlegényt. Három tördőfés érte, jelentette az orvosi vizsgálat. Eltemették, a tettes sosem került elő.

Ketten tudjuk e történetet. Louis Heroule, aki a dráma cselekvő hőse és én, a ki- nek egy szép napon barátom elmondotta. Louis Heroule a vérengzés után, az első lehetőség alkalmával megugrott az idegen légióból és most békés borkereskedő Marokkóban. Ber-Rechid városában. Egy este fölött ittunk a szokottnál, nyelve megeredt, ime az elmondott kaland.

Emile Nollu.

Modern iparpártolás.

—o—

A nemzeti iparpártolás fontos problémáját eredeti módon iparkodik megoldani a Hamburg-amerikai hajóstársaság nagyhatalmu igazgatója, Ballin. A hamburgi hajókirály nemcsak jó kereskedő, hanem jó német is, a mit ő hazája iparáért tesz, külön fejezetet érdemel a birodalom történetében. De megérdemli, hogy törekvéseit figyelemmel kísérik a többi nemzetek, a melyek szívesen hoznak áldozatot országuk ipari és kereskedelmi fejlesztéséért. Ide tartozik nem utolsó sorban Magyarország is.

Ballin nagygyá növesztette a német hajóépítő ipart. A multban úgy, hogy a tervezett új típusu hajók első példányát... Angliában rendelte meg. Az angolok készítették a terveket, ők próbálták ki az új rendszer hibáit és előnyeit és mikor elkészültek, Ballin odaadta terveiket a német társaságoknak és a testvérhajókat már németek gyártották a kész, kipróbált angol rendszer alapján. A német hajógyárak tehát nem küzdöttek a kezdet nehézségével, nem volt szükséges, hogy költséges kísérletekre költsék a pénzüket, Ballin vállalata csak arra kötelezte őket, hogy a már kipróbált uton haladjanak. Az eredmény az volt, hogy a hamburgi példát más vállalatok is követték, a német hajógyárak az Odera, az Elba partján fölvirágoztak és busás osztalékot fizettek. Lassan úgy vélték, hogy felszabadíthatják magukat a látszólagos angol gyámkodás alól és a Vulkán-cég hamburgi gyárában már a saját tervei alapján építette az utolsó hajóóriást, az Imperatort.

Az Imperator azonban nem sikerült. At kell építeni. Milliók vesznek el, mert a hajót egyelőre ki kell vonni a forgalomból. A Vulkán-gyár kevés osztalékot fog fizetni és részvényei a tőzsdén rohamosan esnek. Minden szem most Ballin felé fordult és Ballin nem hagyta eserben híveit. Megmutatta, hogy van a nemzeti iparpártolásnak egy újabb nagyszerűen kigondolt formája. Ed- dig a nemzetek támogatása vagy anyagi segedelemből, vagy nagyszabásu megrendeléstől állott. Egyik út sem volt teljesen megfelelő. Az anyagi segedelem csak az ipari üzem tökéletesítését jelentette, ha helyesen használták fel, de nem tette versenyképesé a vállalatokat. Forgalmi tőkét az állam nem adhatott, igazi kereskedői szellemet a vezetőkhöz nem önthetett és támogatásával mi biztosítékát sem nyújtotta a további boldogulásnak. A nagyszabásu megrendelések iss okszor csak hamis reményeknek voltak hordozói. A gyárak számításai, hogy munkához jussanak, a legkisebb nyereséget vették föl és ha időközben az anyag megrágult és a bérek emelkedtek vagy nagy veszteséggel dolgoztak vagy belebuktak. Ballin számba veszi mindkét eshetőséget és azt mondja: A hajógyárak a jövőben épít- sék hajóimat az én költségemen. Én fizetem könyveik kimutatása szerint az anyagot, a munkabéreket, fizetek bizonyos százalékot az általános üzemi kiadásokra és mérsékelt nyereség-hányadot. A végeredményben Ballin kap jól épített hajókat, a gyárak pedig előre is megszabadulnak minden veszteségtől. A munkán csak nyernek, ha nem is oly busásan, mint előre nem látott szerencsés körülmények között, de bizonyos, hogy tisztességesen kamatoztathatják részvényeseik pénzét.

Nemesebb, ideálisabb módja az iparpár-

tolásnak aligha van. Ballin példája mutatja, hogy a hazai ipart föl lehet virágoztatni a külföldi verseny ellenére is. Pedig Ballin is kénytelen takarékoskodni, kénytelen keresni az olcsó forrásokat, hisz ő is felelős részvényeseinek és mégis úgy véli, hogy mint jó német bátran meghozhatja azt a jelentős anyagi áldozatot, hogy a nyílt verseny előnyeiről lemond s a gyárakat a saját költségén foglalkoztatja. Már is emelkednek hangok, amelyek azt követelik, hogy az állam is kövesse ezt az utat, ne csak a hajóépítés terén, hanem mindama ipari ágakban, a melyek még nem érték el fejlődésüknek a külföldi verseny veszedelmeit kizáró nagy fokát. Tehát még német földön is, amelynek ipari termékeit egyaránt csodálja és... vásárolja Anglia és Amerika, szükségesnek vélik, hogy az állam és társadalom óvja, segítse és védje a nemzeti vállalatokat. Mennyivel szükségesebb e kötelesség teljesítése más országokban?!

Magyarországon sokat tettek és tesznek ma is a hazai ipar fejlesztése érdekében. Vajjon mit jelentene otthon a Ballin mutatott példa követése? Gyorsan föl lehet sorolni. A közös miniszteriumok szükségleteinek fedezését például ma nem tudják tökéletesen a kvóta arányában fölosztani, mert Magyarországon egyes ipari termékeket még nem gyártanak, vagy a már fennálló vállalatok nem versenyképesek. A baj egyszerre megszűnnék. Magyarország vállalná az öt megillető részesedést és annak pontos szállításáról a kereskedelmi kormány gondoskodnék... a nyílt verseny révén fizetett ár alapján. A magyar kormány azután Ballin mintájára a saját költségén elkészítené az árut vagy a régi vagy a már most gyorsabban alakuló új vállalatoknál és ha csak lehet, kisiparosainknál, bár ők mind még nem dolgoznának oly olcsón, mint osztrák kollégáik. Az árbeli különbözetet csak az állam fedezné az ipari pártolásra szánt összegből. De csak átmenetileg. Mert a fölsegített magyar iparosok néhány esztendő múlva már nem szorulnának az állam gyámolítására.

Továbbá ma az állam, a városok, a községek lehetőleg megkönnyítik az új ipari telepek alakulását. Nagyon helyesen. De a saját érdekükben is cselekednének, ha egy lépéssel tovább menve bizonyos mértékig garantálnák a vállalatok fennmaradását. Oly módon, hogy hogy köteleznék magukat arra, hogy az első esztendőkhöz szükségleteiket saját költségükön az új cégnél szerzik be. Valószínű, hogy a hatóságok drágábban vásárolnának, mint a nyílt verseny kiírásánál, de a többlet nem veszne el, mert az ipari élet föllendülését jelentené. Ezen az uton haladva magyar földön egy sereg új ipari ágat lehetne meghonosítani és lehetővé tenni, hogy a hazai szükséglet fedezésére tiszta magyar vállalatok alakuljanak és azok a külföldiek, amelyek ma szívesen apró telepekből idegen áruval árasztják el az országot, kiszoruljanak. Mihelyt iparosaink és ipari vállalataink munkával ellátva megkapják könyveik kimutatása szerint kiadásait és bizonyos nyereségrészesedést, megélnék. Ez azonban az első lépés a boldogulás, a versenyképesség felé. Ballin receptje oly egyszerű és mégis oly mutatós, oly ígérő, hogy talán mulasztásszámba menne, egyszer meg nem próbálkozni vele.

Minden a kihordás vagy a szétküldés körül felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— *A kir. kormányzó* magánfeleket fogad: szerdán d. e. 10—12 óra között.

— *A tengerészeti hatóság* épületében levő m. kir. *biológiai állomás és aquárium* díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.

— *A népkert* (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.

— *A temető* naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— *ACunard* magyar-amerikai vonal ki-vándorló gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők a megérkezési és indulási napok kivételével reggeltől estig. Jegyek az Adria palota portásánál 60 fillérért kaphatók.

— *A tersattói Frangepán-vár* naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— *József főherceg diszkertje* (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a fenséges család távollétében hétköznapi reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— *A Danubius-hajógyár* telepe, a rizshántológvár, a papirgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— Az „*Adriatica*“ cognagyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.

— *A kivándorlási ház* megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

NEM TUD MAGYARUL.

A P. H. irja: Az egyik nagyobb budapesti gyár, mely Fiumében építkezést végez, megrendelőlevelet intézett Schnabl & Co. fiumei céghez. Azután persze várta a választ, amely azonban igen furcsa formában érkezett meg. A fiumei cég ugyanis a megrendelőlevelet borítékba tette, azt írva rá, hogy nem tud magyarul. Mindezt német nyelven végezte, aminthogy németül címezte meg a borítékot is. Ilyesmit eddig csakis a legvadabb ellenségeink tettek meg, de arra, hogy fiumei cég járt volna így el magyar megrendelőjével szemben, még aligha volt eset. Nem érdektelen fölemlíteni, hogy a fiumei magyarfaló cég levélborítékján a következő cégjegyzés olvasható: „Schnabl & Co. Fiume Proprietario: Luigi Maroth.“

Tehát a Schnabl & Co. cégnek nem kell a magyar nyelven irt megrendelés, mert — nem tud magyarul. A szégyen pirja borítja arcunkat. Hát ez is lehetséges? Egy Magyarországon levő, magyar kenyeret evő és magyar levegőt szívó cég olyan szemérmetlen merészel lenni, hogy visszaküld egy megrendelést, amely az állam nyelvén íródott?

Tételezzük fel, hogy ez az eset Németországban, Franciaországban, vagy Angliában történik. Sőt csak Horvátországot, vagy Csehországot vegyük elő. Mit gondol a t. Schnabl & Co. cég: nem repülne pereputtyostul az ország határán keresztül? Csak mi vagyunk olyan bárgyuk, olyan tehetetlenek, olyan birkatürelmüek, hogy az ilyen élősdieket tovább tápláljuk, az ilyen kigyókat a keblünkön melengetjük.

Az is kétségtelen, hogy ekkora vakmerőség csak Fiumében van. A Schnabl & Co. cég beleéltte magát abba a rohamo-

san oszladozó délibábra, hogy itt egy külön államban van, hogy itt büntetlenül inzultálhatja a nemzeti érzületet, hogy itt tetszés szerint törölheti sáros eszmáját mindenbe, ami nekünk drága és szent.

A Schnabl & Co. cég szörnyen téved. Ott kezdődik, hogy az ország nem fog az ő szép szeméiert más nyelvet használni, mint a magyart. Folytatódik abban, hogy ezt a hazafiatlanságot örök időkre megjegyezzük magunknak és fizetni fogunk, ha eljön az ideje. Ez a cég is megtanulja, amint már sokan rájöttek, hogy itt mi, magyarok vagyunk az urak, ez az ország nem közhely, ahol minden ideszaladt öltögetheti a nyelvét.

UJ BALKÁN-HÁBORU.

A Voce del Popolo tegnap hosszú cikkben számol be a Fiumei Diákasztal Egyesület alakuló gyűléséről, s minthogy az új egyesületben magyar intézményt szimatolt meg, természetesen olyanak tünteti föl, mint amely a fiumei olaszság elnyomására irányul. Ezért becsületbeli és erkölcsi kötelességévé teszi mindenkinek, aki méltatlan nem akar lenni a fiumei névre, hogy vonja meg támogatását ettől az egyesülettől, mely nem kevesebbre törekszik, mint hogy (horrendum dictu!) olesó szállást és élelmet akar biztosítani a Fiumében tanuló vidéki diákságnak.

Régóta megszoktuk, hogy a Voce minden fiumei magyar ügyet a maga tuzóan sovínizta politikájának torzító szemüvegén keresztül lát; azt is tudjuk, hogy politikájának alapérzése egyrészt a szertelen nagyra vágyás, másrészt a kiméltetlen magyargyűlölet; de hogy a gyűlölet ennyire elragadja, ennyire elvakultta tegye, ennyire kivetköttesse minden emberi jobb érzéséből, hogy *orcapirulás nélkül merjen, az erkölcsre hivatkozva, egy jótékonyági egyesület ellen izgatni* — ezt még azok sem tették volna fel róla, akik eddig is a legrosszabb véleményekkel voltak felölle. Ehhez hasonló eset soha még elő nem fordult Fiumében; bármily áldás tusakodás folyt is ott künn a politikai arénán, a jótékonyágot mindenki szentélynek tartotta, ahol vallási-, politikai és nemzetiségi különbség nélkül együtt áldoztak a jó emberek. Most e szentély békéjét is felzaklatja a Voce durva hangja s az emberek megbotránkozva látják, hogyan tolakodik fel hivatlanul az álprófeta a szöszékre s a honnan eddig csak az emberszeretet hangját hallották, most a faji gyűlöletet prédikálja nekik: „Tanuln ivágyó, feltörekvő, szegénysorsu ifjak kéri támogatástokat, de én a hazafiság és morál nevében megtiltom nektek, hogy jót tegyetek velük, mert ezek az ifjak — magyarok.“

Igy beszél a Voce és nem gondolja meg, hogy az ilyen gyűlölködő beszéd esetleg kétélű kard lehet, melylyel nem annak árt, akit támad, hanem azt sebzí meg, akit éppen védeni akar. Mert egészen bizonyos, hogy most már megtörténik az, ami a Voce cikke nélkül senkinek eszébe sem jutott volna; az új egyesület éppen a Voce cikkének hatása alatt most majd önkénytelenül figyelni fogja, vajjon volt-e annak a cikknek hatása a fiumei közönségre, vajjon a lakosság olaszajku része csakugyan megvonja-e támogatását az új egyesülettől? És ha ez csakugyan bekövetkeznék, és ha a város magyarsága e sajnálatos tényből diszgusztálódva, magára nézve levonná a következményeket? ... A Voce gyűlölködő cikkirója bizonyára tudja, hogy a fiumei jótékonyági egyesületekben tekintélyes a magyarok száma; azt is bizonyára tudja, hogy e jótékonyági egyesületek legteljesebb, legagilisabb munkásai talán legnagyobbhrészt magyarok; vajjon, ha ezek mind a „ha ti úgy, mi is úgy“ álláspontjára helyezkednének, ugy-e nagyon sok óvárosi meztlábos fuicska nem kapna tölire cipőt, ugy-e nagyon sok szegény iskolásgyermeknek nem jutna meleg ebéd, és bizony-bizony sok gyámoly nélkül maradt szegény beteg átkozná a Voce gyűlölködését ...

Reméljük azonban, hogy a Voce magáról megfélekedett cikkirója egyedül marad

s nem akad senki más, aki a politikai tusakodást a jótékonyág terére is átvigye; arról meg egészen bizonyosak vagyunk, hogy a magyarság ezután sem fogja kérdezt, miféle nemzetiségű az, akinek ad, hanem ad annak, aki a segítségre rászorul. De még is szövé kellett tennünk a Voce cikkét, mert a benne kifejezett izgatás a politikai küzdelemnek oly eldurvulását jelenti, amelyet jó-érzésű embernek immár tűnni nem lehet. Azoknak a kis meztlábos, sápadt arcu óvárosi gyermekeknek nevében, meg a sok szegény gyámoltalan beteg érdekében minden hunánusam érző ember tiltakozik a politikai harc e barbár neme ellen, mely elvakulttan azokat kaszabolja le, akik senkinek sem vétettek.

— **Katonai előléptetések és áthelyezések.** A 79. számú Jellasic-hyalogezrednél a következő előléptetések és áthelyezések történtek: Schobel Ferenc őrnagy alezredessé, Velkavers József százados őrnagygyá, Watzek Károly százados őrnagygyá, Paunovich Miklós százados őrnagygyá, Wimmer József főhadnagy századosá, Kolb Ágost főhadnagy századosá, Brixy Faustus zászlós hadnagygyá, Hirschl Ignác, Capuri Antal, Romics Károly, Sirtza Szaniszló, Babics Vladimir, Dragomanovics Gyepán és Willifertz Rudolf hadnagyk főhadnagykká. Áthelyeztetek: Feil György százados a 12. sz. ezredtől, Miller Frigyes főhadnagy a 16-tól, Velkavers József őrnagy a 2-től, Watzek Károly őrnagy a 99-től, Paunovich Miklós őrnagy a 39-től a 79-ik gyalogezredhez, innen pedig: Hennig Leonhard a 14. ezredhez, Vogel József a 45. gyalogezredhez.

A 19. sz. honvédgyalogezred itt állomásozó zászlóaljához lovag Zubriczky Zoltán századost helyezték át a honvédfőparancsnokságtól.

— **A fiumei pénzügyőri laktanya kibővítése.** Annak idején részletes tudósítást ártunk arról, hogy a pénzügyminiszter a fiumei pénzügyőri laktanya kibővítését határozta el, hogy ez által a nősulni szándékozó pénzügyőrök helyzetén segítsen. Az ügy immár a megvalósítás stádiumába lépett. Mint a hivatalos lap közli, a fiumei pénzügyőri laktanya kibővítésével járó 423,222.16 koronával előirányzott munkálatoknak biztosítása céljából 1913. évi november hó 25-én délelőtt 11 órakor Budapesten a m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság verseny tárgyalást fog tartani. Bánatpénz 5%. A műszaki műveletnek másolatai, az általános és részletes, valamint a különleges feltételek, az ajánlati minta és a szerződéstervezet a fiumei m. kir. pénzügyigazgatóságnál is megtekinthetők. Előmeret, költségvetés az itteni segédhivatalnál ivenként 40 fillérnyi és az összmunkákra vonatkozó teljes költségvetés husz (20) korona áron szerzhető be.

— **Házasság.** Scheyer Leó körösi (horvátországi) gyógyszerár-tulajdonos vasárnap, e hó 16-án d. e. fél 12 órakor vezeti ol-tárhoz a fiumei izraelita templomban Wohl-müth Leó helybeli bőrkereskedő leányát, Olgát.

— **Teherfelvonók felállítása.** A m. kir. államvasutak igazgatóságától a fiumei kikötőben épülő VI. és VII. számú négyemeletes és alapincézett raktárakban felállítandó 12 darab villamosüzemű, vasszerkezetű, 2000 kg.-os teherfelvonó szállítására Haverland Antal budapesti cég nyert megbízást 170.000 K vállalati összeggel. Haverland e tekintélyes elnyerésével méltán feltűnést keltett, ámbár korábbi megbízásai révén is ajánlatai mindenkor nagy figyelmet érdemelték.

goritsuk, kodifikáljuk és az egész kivándorlást megreformáljuk. Elengedhetetlenül szükséges azonban, hogy a kivándorlásra nézve is egységes megállapodásra jussunk Ausztriával, hogy a jövőben ne fordulhasson elő, hogy ha már kint volt valaki Ausztriában, az már egészen Amerikában érezhette magát.

De még mindezekkel sem segítenénk a bajon. Ezek csak az elégedetlenséget szítanák és sok elkeseredtséget idéznének elő. Hiába, az a jogelv, hogy mindenki szabadon választhatja meg létének helyét — ma már nagyon el van terjedve. Azért hát nem gátló intézkedésekkel kell megóvni az ország lakosait a kivándorlástól, hanem meg kell teremteni a lét feltételeit. Az pedig különösen most, mikor a gazdasági válság még mindig dul — nincsen meg nálunk. Az országban százezrekre megy a munkanélküliek száma, kiket az a pár fillér, mit eddig felségélyezésükre fordítottak, nem képes visszatartani a kivándorlástól. Hogy mily nyomoruságos viszonyok uralkodnak ezen a téren, arra csak azt kell említenünk, hogy az országnak több részén, munkahiányában, tömegesen állnak be önként katonának, mert legalább ott meg van a mindennapi kenyérük. Munkát, munkát tehát a népnek, ha másként nem, helyenkint közmunkát s akkor ideiglenesen egy kicsit segítnék a bajon. De csak ideiglenes segítség volna, azonban erre most égetően szükség van.

Mindezekkel együttvéve lehetséges csak az országos veszedelmen segíteni...

—c—

Steckenperd liliumtejszappan

elérhetetlen hatású szepiők eltávolítására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrápolásra, mit számtalan elismeréssel bizonyíthatunk. Gyógytáskában, drogeriákban, illatszerek és fodrász üzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy pártatlan hatású női kézápolásra a Bergmann „Manera“ liliumkrémje, mely tubusokban 70 fillérért mindenütt kapható.

colt karok esapása... az a rémes sikoly! Nem, nem álmódhatott. Szíve hevesen dobogott, keze feje a bajoneten markolászott még mindig.

Valami megmozdult a sötétben.

— Ki az, ki megy arra?

— Jó barát.

Valaki ott bujkált a víz partján. Hosszu tunika lefegett le róla, fején turbán. Egy marokkói volt.

— Jó barát vagyok — szölt és mintegy tisztelegve turbánjához emelte a kezét.

— Fél — gondolta a légiónárius. — Azt hiszi, barátom.

Vad düh fogta el. Nagybátyja összes kerservét érezte, tonkát fojtogatta e látomás keltette érzés. Meg kell ölnie ezt az embert, érzé, hogy a nagybátyja emlékének tartozik vele.

— Jó barát vagyok, érted, a barátotok — dadogta fogvaogva a marokkói.

— Annál rosszabb! Megboszulom az ösömet...

A légiónárius leszurta.

Másnap az őrőség vérbé fagyva találta Mohamed Ben Sala, franco-marokkói közlegényt. Három tőrőfés érte, jelentette az orvosi vizsgálat. Eltemették, a tettes sosem került elő.

Ketten tudjuk e történetet. Louis Heroule, aki a dráma eszelekvő hőse és én, a ki nek egy szép napon barátom elmondotta. Louis Heroule a vérengzés után, az első lehetőség alkalmával megugrott az idegen légiónárius és most békés borkereskedő Marokkóban. Ber-Rechid városában. Egy este többet ittunk a szokottnál, uelve megeredt, ime az elmondott kaland.

Emile Nollu.

Modern iparpártolás.

A nemzeti iparpártolás fontos problémáját eredeti módon iparkodik megoldani a Hamburg-amerikai hajóársaság nagyhatalmu igazgatója, Ballin. A hamburgi hajókirály nemesak jó kereskedő, hanem jó német is, a mit ő hazája iparáért tesz, külön fejezetet érdemel a birodalom történetében. De megérdemli, hogy törekvéseit figyelemmel kísérik a többi nemzetek, a melyek szívesen hoznak áldozatot országuk ipari és kereskedelmi fejlesztéséért. Ide tartozik nem utolsó sorban Magyarország is.

Ballin nagygyá növesztette a német hajóépítő ipart. A multban úgy, hogy a tervezett új típusu hajók első példányát... Angliában rendelte meg. Az angolok készítették a terveket, ők próbálták ki az új rendszer hibáit és előnyeit és mikor elkészültek, Ballin odaadta terveiket a német társaságoknak és a testvérhajókat már németek gyártották a kész, kipróbált angol rendszer alapján. A német hajógyárak tehát nem küzdöttek a kezdet nehézségeivel, nem volt szükséges, hogy költséges kísérletekre költsek a pénzüket, Ballin vállalata csak arra kötelezte őket, hogy a már kipróbált uton haladjanak. Az eredmény az volt, hogy a hamburgi példát más vállalatok is követték, a német hajógyárak az Odera, az Elba partján fölvirágoztak és busás osztalékokat fizettek. Lassan úgy vélték, hogy felszabadíthatják magukat a látszólagos angol gyámkodás alól és a Vulkán-cég hamburgi gyárában már a saját tervei alapján építette az utolsó hajóóriást, az Imperatort.

Az Imperator azonban nem sikerült. At kell építeni. Milliók vesznek el, mert a hajót egyelőre ki kell vonni a forgalomból. A Vulkán-gyár kevés osztalékokat fog fizetni és részvényei a tőzsdén rohamosan esnek. Minden szem most Ballin felé fordult és Ballin nem hagyta cserben híveit. Megmutatta, hogy van a nemzeti iparpártolásnak egy újabb nagyszerűen kigondolt formája. Eddig a nemzetek támogatása vagy anyagi segedelemből, vagy nagyszabású megrendelésből állott. Egyik ut sem volt teljesen megfelelő. Az anyagi segedelem csak az ipari üzem tökéletesítését jelentette, ha helyesen használták fel, de nem tette versenyképessé a vállalatokat. Forgalmi tőkét az állam nem adhatott, igazi kereskedői szellemet a vezetőkké nem önthetett és támogatásával mi biztosítékát sem nyújtotta a további boldogulásnak. A nagyszabású megrendelések iss okszor csak hamis reményeknek voltak hordozói. A gyárak számításai, hogy munkához jussanak, a legkisebb nyereséget vették föl és ha időközben az anyag megrágult és a bérek emelkedtek vagy nagy veszteséggel dolgoztak vagy belebuktak. Ballin számba veszi mindkét eshetőséget és azt mondja: A hajógyárak a jövőben építsek hajóikat az én költségemen. Én fizetem könyveik kimutatása szerint az anyagot, a munkabéreket, fizetek bizonyos százalékot az általános üzemi kiadásokra és mérsékelt nyereség-hányadot. A végeredményben Ballin kap jól épített hajókat, a gyárak pedig előre is megszabadulnak minden veszteségtől. A munkán csak nyernek, ha nem is oly busásan, mint előre nem látott szerencsés körülmények között, de bizonyos, hogy tisztességesen kamatoztathatják részvényeseik pénzét.

Nemesebb, ideálisabb módja az iparpár-

tolásnak aligha van. Ballin példája mutatja, hogy a hazai ipart föl lehet virágoztatni a külföldi verseny ellenére is. Pedig Ballin is kénytelen takarékoskodni, kénytelen keresni az olcsó forrásokat, hisz ő is felelős részvényeseinek és mégis úgy véli, hogy mint jó német bátran meghozhatja azt a jelentős anyagi áldozatot, hogy a nyílt verseny előnyeiről lemond s a gyárakat a saját költségén foglalkoztatja. Máris emelkednek hangok, amelyek azt követelik, hogy az állam is kövesse ezt az utat, ne csak a hajóépítés terén, hanem mindama ipari ágakban, a melyek még nem érték el fejlődésüknek a külföldi verseny veszedelmeit kizáró nagy fokát. Tehát még német földön is, amelyek ipari termékeit egyaránt esodálja és... vásárolja Anglia és Amerika, szükségesnek vélik, hogy az állam és társadalom óvja, segítse és védje a nemzeti vállalatokat. Mennyivel szükségesebb e kötelesség teljesítése más országokban?!

Magyarországon sokat tettek és tesznek ma is a hazai ipar fejlesztése érdekében. Vajjon mit jelentene otthon a Ballin mutatott példa követése? Gyorsan föl lehet sorolni. A közös miniszteriumok szükségleteinek fedezését például ma nem tudják tökéletesen a kvóta arányában fölosztani, mert Magyarországon egyes ipari termékeket még nem gyártanak, vagy a már fönnálló vállalatok nem versenyképesek. A baj egyszerre megszűnnék. Magyarországon vállalná az öt megillető részesedést és annak pontos szállításáról a kereskedelmi kormány gondoskodnék... a nyílt verseny révén fizetett ár alapján. A magyar kormány azután Ballin mintájára a saját költségén elkészítené az árut vagy a régi vagy a már most gyorsabban alakuló új vállalatoknál és ha csak lehet, kisiparosaiuknál, bár ők mind még nem dolgoznak oly olcsón, mint osztrák kollégáik. Az árbeli különbözetet csak az állam fedezné az ipari pártolásra szánt összegből. De csak átmenetileg. Mert a fölsegített magyar iparosok néhány esztendő múlva már nem szorulnának az állam gyámolítására.

Továbbá ma az állam, a városok, a községek lehetőleg megkönnyítik az új ipari telepek alakulását. Nagyon helyesen. De a saját érdekükben is cselekednének, ha egy lépéssel tovább menve bizonyos mértékig garantálnák a vállalatok fönnmaradását. Oly módon, hogy hogy köteleznék magukat arra, hogy az első esztendőkkben szükségletüket saját költségükön az új cégnél szerzik be. Valószínű, hogy a hatóságok drágábban vásárolnának, mint a nyílt verseny kiírásánál, de a többlet nem veszne el, mert az ipari élet föllendülését jelentené. Ezen az uton haladva magyar földön egy sereg új ipari ágat lehetne meghonosítani és lehetővé tenni, hogy a hazai szükséglet fedezésére tiszta magyar vállalatok alakuljanak és azok a külföldiek, amelyek ma szívesen apró telepekből idegen áruval árasztják el az országot, kiszoruljanak. Mihelyt iparosaink és ipari vállalataink munkával ellátva megkapják könyveik kimutatása szerint kiadásait és bizonyos nyereségrészesedést, megélnék. Ez azonban az első lépés a boldogulás, a versenyképesség felé. Ballin receptje oly egyszerű és mégis oly mutatós, oly ígérő, hogy talán mulasztásszámba menne, egyszer meg nem próbálkozni vele.

Minden a kihordás vagy a szétküldés körül felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

Felségsértés. Egy Vicevich Ferenc nevű horvát fiatalember, aki évekkor ezelőtt kivándorolt az Egyesült-Államokba, s ott állampolgárságot is nyert, a minap itt látogatásban lévén a Panachoff-kávéházban tartózkodott néhány barátjával. Vicevich sokat ivott s itt-as állapotában botrányt csinált, közben pedig felségsértést követett el. A király gyalázását meghallotta Vierand susáki nyeregkésztő, aki feljelentette Vicevichet. Az amerikaiakat letartóztatták és a rendőrbíróság elé állították, amely botrány okozás címén 10 korona pénzbírsággal sújtotta, azután átadta őt a határrendőrségnek, amely Budapestre kísérte, mert a felségsértés ügyét ott fogják tárgyalni.

A kikötőből. November 6. Erkezett: Barletta olasz gőzös Velencéből, 100 bál pamuttal; Salerno angol gőzös Hullból, 250 zsák kávéval, 180 bál tőkehállal, 30 tonna vassal és 15 tonna vegyes áruval; Kassa magyar gőzös Valenciából, 500 zsák fűgével 300 zsák somacoval, 1900 zsák paprikával, 100 láda szappannal, 60 hordó olajjal és 50 hordó festékkel; Angelina olasz gőzös Cataniaiból, 1500 tonna áruval; Emma Felice olasz gőzös Velencéből, 150 tonna kőszénnel.

Indult: Árpád magyar gőzös Marseillebe, 370 tonna fával, 70 tonna cukorral, 50 tonna babbal, 40 tonna parafinnal és 30 tonna ásványvízzel; Balaton magyar gőzös Triestebe, üresen; Vorwaerts osztrák gőzös Triestebe, üresen.

A honvágy. Egy olasz uriaszony nemrégén Finnországba költözött a leányával s az volt a szándéka, hogy itt véglegesen letelepszik. A leánya ellenezte ezt a tervet s vissza akart térni szülővárosába, de hiába való volt minden kérése. Tegnap az elkecseregett leány a Riva Cristoforo Colombó-ról öngyilkossági szándékkal a tengerbe ugrott. A közelben egy Perich Pál nevű munkás áldogált, aki habozás nélkül ruhástól utána vetette magát és kimentette. Valaki kocsit hozott, Perich hazakísértte a leányt. A bátor életmentő 50 korona jutalmat kapott a leány anyjától, aki most már bizonyára nem vonakodik leánya kívánságának eleget tenni.

Nyolc betörés! A susáki esendőrségnek tegnap Krassica községből azt jelentették, hogy a múlt éjszakán ismeretlen tettesek nyolc házba betörték s nagymennyiségű élelmiszert s értéktárgyat vittek el.

A kivándorlási botrány. Az Egyesült-Államok bécsi nagykövete, Penfield tegnap megjelent gróf Berchtold közös külügyminiszternél és ismét kérte Altmann Samunok, a Canadian Pacific letartóztatott vezérképviselőjének szabadonbocsátását. A külügyminiszteriumban tájékoztatták a nagykövetet az ügy állásáról és tudatták vele, hogy Altmann ellen nemcsak kivándorlásra való esélyezés, hanem katonaszöktetésben való részvétel miatt is oly súlyos bizonyítékok vannak, hogy őt kanció ellenében sem lehet szabadon bocsátani. Altmann tehát a törvényszéki tárgyalásig fogva marad.

Közöltük már, hogy a Canadian-társaság vezérigazgatója, Brown, Bécsben időzik és mindent elkövet, hogy a társaság ügyeit rendbehozza. Nyilatkozatokat küld a lapoknak és azt igyekszik bebizonyítani, hogy a katonakötelesek nagy részét nem a Canadian, hanem a Pool szállította. Brown a hatóságoknál is mindent elkövet, hogy a rendőrség legalább is a bécsi vezérigazgató iródját oldja fel a zár alól. Ugy látszik azonban, hogy fáradozásai sikertelenek, mert a kivándorlás ügyét most már nem a belügyi hatóságok vezetik, hanem a hadügyminiszterium, amely rendkívüli szigorúsággal sürgeti az eljárást nemcsak a Canadian, hanem a többi társasággal szemben is. Így történt, hogy Galiciában és Bukovinában bezárták az Austro-Americana és a Norddeutscher Lloyd ügyintézőit is. Csornovitzban letartóztatták a legnagyobb utazási iroda tulajdonosát, Czireczki többszörös milliómost.

Mint Bécsből jelentik, a Canadian Pa-

cific kimutatást tesz közzé arról, hogy a saját hajóin, valamint a Poolnak a hajóin az 1913. év első kilencven napjában mennyi harmadik osztályú és fedélközi utast szállított. A Canadian Pacific Antwerpenből 23 ezer 363, Triesztből 4023, összesen tehát 27 ezer 986 utast szállított egész Európából. Elből 11.869-et Ausztria-Magyarországból, kik közül 8730 tizenhat éven felüli férfi volt és a hajólisták tanúsága szerint 5272 férfi volt közülök katonaköteles. Ezzel szemben a Pool, a Hapag, Norddeutscher Lloyd, Red Star és holland-amerikai hajóvonal 412.319 utast szállított. Az 1911 és 12 év arányszáma szerint számítva, ebből 174.937 került Ausztria-Magyarországból. A Canadian Pacific tehát 11.864, a Pool ellenben 171.937 harmadik osztályú és fedélközi utast szállított el az 1913-ik év első kilenc hónapjában Ausztria-Magyarországból. A Poolnak a vonalai közt van egy, amely a Canadian-vonal nevet viseli. Ugy látszik, hogy ez a körülmény tévedésekre adott okot. Ezen az egyetlen vonalon az 1913-ik év első kilenc hónapjában 45.691 harmadik osztályú és fedélközi utast szállítottak Canadába.

Ez a kivándorlási botrány statisztikája. A Canadian és a Pool hajókaptak egymással és ennek köszönhető ez a leleplezés-szamba tudott dolog, hogy a Pool nem kevésbé élt vissza a kivándorlási törvényekkel, mint a Canadian, amely most azt akarja bizonyítani, hogy kevesebb embert vitt ki Ausztria-Magyarországból, miként a Pool. A Pool azonban négy nagy hajóstársaság szövetségese és így a Canadian egymaga tartja ezekkel a versenyt az illegitim kivándorlás terén. A díszes vállalatoknak igazán nincs mit egymás szemébe vetni s csak az impertinencia a felbőszítő, hogy a Canadian mer kimutatást közölni a kiesempeszt katonakötelesekről. Ezen az alapon még külön is eljárást kellene indítani ellene, persze a Pool vállalatokról sem szabadna ekközben elfeledkezni.

Csaló kőműves. Sussain János susáki gyógyszerész a napokban megbízást adott Rossi János építésznek egy kémény ujjáépítésére. Az építész egy Blasich Santo nevű kőművesét küldte Sussainhoz. Blasich a munka végeztével 102 koronás számlát nyújtott be, amelyre főnöke nevét hamisította. A gyógyszerész első részletként azonnal lefizetett 70 koronát, mily nagy volt azonban meglepetése, amidőn vasárnap az igazi számlát hozták el. Sussain feljelentést tett a csaló kőműves ellen, aki megszökött.

Elfogott tolvaj. Annakidején megirtuk, hogy Zantoci Mirko susáki magánzó kézipénztárát feltörték s abból 9000 koronát kiloptak. Minthogy a magánzó szolgálja Radulevich János eltűnt, a gyamu tüstént rá irányult. A gyanúsított embert tegnap el is fogták Susákon. A lopást bevallotta.

Ruhákat lopott. A susáki Litorale konzervgyár tegnapelőtt egy Kalusin Antónia nevű nőt alkalmazott. A felvételnél minden nő két munkaruhát kap. Kalusin Antónia átvette a két ruhát s nyomtalanul eltűnt. A gyár feljelentést tett ellene.

Beomlott gát. Lopaza és Drastine községek között beomlott a Recina-patak gátja. Nem tudni, vajon a vízvezeték építési munkálatok vagy a folytonos sziklaomlások okozták-e a beomlást. A kormányzó intézkedett, hogy bizottság menjen ki a helyszínére.

Koresmai verekedés. Reliac Antal földműves elpanaszolta a susáki esendőrségnek, hogy Perussich Margit zastonicei koresmájában Srca József és Srca Márton fivérek, valamint egy Káll József nevű ismerőse a minap csaknem félholtra verték s több helyen megszurtták őt. A esendőrség megindította az eljárást.

Betörő a trafikban. Majstorovich Lajza susáki trafikosnő bejelentette a esendőrségnek, hogy dohánytőzsdéjében betörő járt, aki körülbelül negyven korona értéket kitévő dohányt, sajtot és készpénzt lopott. A esendőrség nyomozza a betörőt.

A kutba esett. Vukasich Stanislava 17 éves parasztleány tegnap vizet akart kielmezni a házuk udvarán levő kutból. Közben anyira a kut fölé hajolt, hogy elvesztette egyensúlyát s fejével a vízbe zuhant. Mire a balesetet észrevették, már belefult a vízbe.

Fogműterem. Legujabb amerikai módszer. Modern hygienia. Szegényeknek d. e. 8-9-ig foghuzás ingyen. Novák Rudolf műfogspecialista Fiume Corso 42, a Corso mozi fölött.

Corso mozi. Ma esti műsor: Pathé-Hiradó. — Pénz nem csinál boldogságot. — Rettenetes tévedés, bohózat.

TŐZSDE.

	Nov. 5 zárlat	Mai árt. 1 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	810.50	813. —
Osztrák hitelrészvény	620. —	620. —
4%-os koronajáradék	80.50	80.70
Osztr.-magy. államvasút	685. —	686.50
Jeizálogbank	412.50	413. —
Leszámitolóbank	505. —	505. —
Hazai Bank	277.50	277. —
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	528.50	531. —
Rimamurányi	627.50	634. —
Salgótarjáni	723. —	729. —
Közuti Vasút	621.50	622. —
Városi Villamos	348.50	350. —
Adria	568. —	—
Déli Vasút	104. —	—
Magyar Cukoripar	2540. —	—
Rizsgyár	3750. —	—
Budapesti Gabonátőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Búza októberre	—	—
Búza áprilisra	11.25	11.21
Rozs októberre	—	—
Rozs áprilisra	8.86	8.82
Zab októberre	—	—
Zab áprilisra	7.25	7.19
Tengeri májusra	6.26	6.23
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	620. —	621. —
Magyar hitelrészvény	812. —	813. —
Osztrák magyar államvasút	686. —	689. —
Déli Vasút	—	103.75
Alpesi	783.50	787. —
Skoda	762. —	774. —
Osztr. koronajár.	81.30	—
Fiumei és trieszti értékek: Legutóbbi kör- sek átlagár.		
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92. —	—
Banca Fiumana	550. —	—
Fiumei Kereskedelmi Bank	295. —	—
Fiumei Népbank	115. —	—
Litorale Bank és Takarékpénztár	249. —	—
I. Horvát Takarékpénztár	6100. —	—
„Indeficienter“ tengerhajóz.	250. —	—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1500. —	—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1125. —	—
Orient tengerhajózási társ.	1420. —	—
Alt. Forgalmi r. t. régi	1000. —	—
„uj“	1000. —	—
Magyar Olajgyár	202. —	—
Austro-Americana	283. —	—
Navigazione Libera Triest	610. —	—
Osztrák Lloyd	599. —	—
Stabilimento Tecnico	9800. —	—
Ampelea Szeszpároló Rt.	427. —	—
I. Trieszti Rizsgyár	660. —	—
„Kerka“ dalmát vizművek r. t.	447. —	—
Spalatoj Portland Cement	371. —	—
Assicurazioni Generali . . . . . Nap.	802. —	—
Riunione Adriatica	370. —	—

Közeledik a tél!

Petróleum és gázkályhák, legujabb rendszerű, radiátorok (kéménylevezetés nélküli gázkályhák) „gázrechaud“-ok konyhai használatra kaphatók a

„STANDARD“ MŰSZAKI KERESKEDELMI R.-T.-nál

Adria Palota, Riva Szápary Telefon 3-43.

Ercdeti svájci pontosan járó „HAVILA“ zsebórák kaphatók

Engelsrath I.-nél
Fiume, Dante-tér.

Távirat — Telefon.

—o—

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, nov. 6. Az ellenzék ma azaz a meglepetéssel szolgált, hogy nem jelent meg a Házban. A délelőtti tartott értekezleten kimondották, hogy az ülésen nem vesznek részt, mert ezzel is dokumentálni akarják, hogy a normális tárgyalások nem törvényesek.

A folyosón híre szaladt, hogy az ellenzék a közeli napok egyikén kellemetlen leleplezést közöl a kormányról. A Házban megjelent Lukács is, aki sokáig tanácskozott Tiszával. A tanácskozásba később bevonták az elnökséget is.

Beöthy elnök fél 11 órakor megnyitván az ülést, Szász Pál, a mentelmi bizottság elnöke terjesztette elő a mentelmi bizottság javaslatát. E szerint Eitner Zsigmondot, aki tegnap egy csomag kártyát dobott a Ház asztalára 31 napra, Rakovszky Istvánt 20, Huszár Károlyt 15 és Sümegei Vilmost 10 napra kizárták a Házból, mert a rendet tartásán zavarták. A kitiltottak minden kitiltott nap után 20 korona pénzbüntetését fizetnek. Barabás Béla és Szmracsányi Györgyöt jegyzőkönyvi megrovásban és 100—100 korona pénzbüntetésre ítélték.

Ezután áttértek az esküdttszéki javaslatra. Jakabffy Elemér a javaslat mellett. Popcsieső István ellene szót, mire az általános vitát befejezték.

—«o»—

Lukács és a delegáció.

BUDAPEST, nov. 6. A munkapártnak igen nagy gondot okoz a delegáció összeállítása. Most már bizonyos, hogy az ellenzék részt vesz a delegáció ülésein, ahol 12 hely illeti meg, a munkapárt 24 helyével szemben. A munkapárt az ellenzéknek csak 6 helyet akar juttatni, amiből még nagy bajok lehetnek. Nagy aggodalmat okoz Lukács László is, aki reflektál arra, hogy a delegációba beválasszák, míg többen azt vitatják, hogy ebből botrányok lesznek.

A delegáció elnöksége körül sem tudnak megállapodni. Tavaly Láng Mihály volt az elnök, de most, hogy az ellenzék miatt a palatöröket is Bécsbe viszik, Lángot nem tartják elég erélyesnek.

A munkapárt azt tervezi, hogy az ellenzék harcias elemeit is távol tartja a delegációtól. Ezt a célt szolgálják a mentelmi bizottság szigorú intézkedései is, melyekkel egyes ellenzéki képviselőket hosszabb időre kizár az ülésről. A kizárt képviselők ugyanis nem választhatók meg.

—o—

Közös minisztertanács.

BÉCS, nov. 6. A delegáció munkaprogramját tárgyaló közös minisztertanács f. hó 10-én ül össze.

—«o»—

Ferdinánd Bécsben.

BÉCS, nov. 6. Ferdinánd bolgár király a mai nap folyamán tárgyalni fog Berchtold gróf külügyminiszterrel.

BÉCS, nov. 6. Berchtold külügyminiszter ma délben visszaadta Ferdinánd bolgár király látogatását. Ferdinánd délután 2 órakor automobilon Schönbrunnba megy Ferenc József király látogatására.

Kossuth állapota.

BUDAPEST, nov. 6. Báró Müller és báró Herczel tanárok bulletint adtak ki, mely szerint Kossuth állapota még mindig válságos. Különösen az a körülmény ad aggodalomra okot, hogy a beteg ereje rendkívül esökkent. Kossuth ma 1 liter folyékony táplálékot vett magához. Fájdalmai nincsenek.

—o—

Ertseyt megverték.

NAGYVÁROD, nov. 6. Ma délelőtti kinos incidens játszódott le a járásbírószágon. Ertsey Péter ügyvéd, a volt képviselő nem-

rég Nagy-Szántón parcellázott, amiből per keletkezett. Ma lett volna a tárgyalás, melyen a gazdákat dr. Pelle János ügyvéd képviselte. Pelle a járásbíró előszobájában feleivel beszélgetett, mikor bejött Ertsey:

— Majd adok én nektek pert! — kiáltotta Pellére és meg akarta ütni.

Az óriási erejű Pelle elkapta Ertsey kezét és a földre rántotta a híres várpalotai kijárót. Aztán a mellére térdelt és irtózatossan elverte. A nagy lármára összeszaldtak az emberek és kimentették Ertseyt szorult helyzetéből. Orrán-száján dült a vér, a ruhája csupa rongy volt és kocsin kellett haza vinni.

Főuri vadászat.

CSURGÓ, nov. 6. Gróf Festetich Tassiló nov. 9-én itteni birtokán nagy vadászatot rendez, melyre Ferenc Ferdinándot is meghívta. A trónörökös nov. 8-án érkezik ide.

Alfonz király egészsége.

MADRID, nov. 6. Azokkal a hírekkel szemben, hogy Alfonz királyt legközelebb megoperálják, a hivatalos Fabra-ügynökség azt jelenti, hogy a király már annyira egészséges, hogy holnap résztvehet a hajtóvadászaton és operációra egyáltalán nincs szükség.

Pestis Triesztben.

TRIESZT, nov. 6. A Hohenberg Zsófia hajón egy matróz pestisgyanús körülmények között meghalt.

A kiewi pör.

KIEW, nov. 6. A kiewi perben az ügyész ma tartotta meg vádbeszédét, melyben fenntartja a vádat Beilis ellen rituális okokból elkövetett gyilkosság miatt. A szentpétervári ügyvédi kamara a rituális gyilkosság ellen foglalt állást.

Bombamerénylet Nápolyban.

NAPOLY, nov. 6. A választóközönség az este a most megválasztott Luzzi képviselő lakása előtt gyülekezett, aki megjelent az erkélyen és beszédet intézett a tömeghez. Ekkor valaki egy bombát dobott a nép közé. Tizenketten megsebesültek, nagy pánik keletkezett, melyben a merénylőnek sikerült elmenekülni.

Pogrom!

PÉTERVÁR, nov. 6. Az orosz népszövetség tagjai a kiewi perrel kapcsolatban mindenféle lázítanak a zsidók ellen. Oroszországban, a chersoni kormányzóságban véresszájú felhívásokat osztogatnak a tudatlan nép között, melyek biztatják őket, hogy torolják meg Juscinszkit, kit a zsidók mérsároltak le. A zsidók közül, aki csak teheti, menekül. Jokatermioszlávban ugyanilyen tartalmu plakátokat ragasztottak ki. Oroszország délnyugati részén a zsidók nappal már ki sem mernek mozdulni a házból, mert ha az utcán mutatkoznak, azonnal megtámadják őket s legdurvább szitkokkal és halállal fenyegetik.

—o—

Vallomás a halálos ágyon.

TRIESZT, nov. 6. A capodisztriai fegyházban tegnap meghalt egy Födrausperg nevű fegyenc, aki halálos ágyán megvallotta, hogy a Trieszt környékén 5 évvel ezelőtt előfordult három rondbli postarablást, melyek mindegyikénél halva találták a postakocsist, ő követte el.

—o—

Meggyilkolt család.

KRAKO, nov. 6. Jamischka községben rablók támadták meg Monczewska kereskedőt. A 12 tagból álló családot legyilkolták. 20 embert letartóztattak.

—«o»—

A meluni katasztrófa.

MELUN, nov. 6. Eddig 29 holttestet találtak, a súlyosan sebesültek száma 61, míg 25 utasnak nyoma veszett.

—o—

A nyomor városa.

SZKUTARI, nov. 6. Több mint tizezer inséges albán menekült van a városban. A külföldi konzulok segítő-bizottságot alakítottak és hajókon eleséget hozatnak, mert a földönfutók éheznek. Szkutariban a nyomor általános.

A montenegrói moratórium.

CETTINJE, nov. 6. A montenegrói moratórium 1914. március 4-én jár le.

A szerb leszerelés.

BELGRÁD, nov. 6. A kormány a legközelebbi napokban elrendeli a hadsereg leszerelését és csak az albán határon levő szerb csapatok maradnak továbbra is az eddigi létszámon.

Uj szerb-bolgár veszedelem.

SZOFIA, nov. 6. A Dnevnik hirt ad róla, hogy Bulgária és Szerbia között újabb konfliktus fenyeget. A szerbek ugyanis még most is megszállva tartják Kostaricát, a mely fontos stratégiai pont és Küsztenkil védelmére elengedhetetlen. A szerb csapatok itt erődöket építenek, sáncokat hánynak s a jelek arra mutatnak, hogy csak erőszakkal lehet őket onnan eltávolítani. A bolgár kormány felszólította a belgrádi kabinetet, hogy a megállapodások értelmében üritse ki Kosztaricát, a válasz azonban elutasító volt.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák” szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Min két szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és kőbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

A via Giuseppe Parini-ban a Tomasich házban,

uj cipész üzletet

nyitottam, melyben csakis mérték után a legelegánsabb és legkenyelmesebb cipőket készítem. Fájós és hibás lábakra különös gondot fordítok!

Dobozy Dániel

angol és francia cipész, mű és orthopéd különlegességek készítője.

Tengeri fürdő Lusinpizzolo Cigale Strand-Hotel és Bellevue penzió - Cigale -

Minden kényelmet biztosító elsőrangú családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

KÖZGAZDASÁG.

+ Dreadnoughtok és Imperatorok. A német ipari körökben nagy feltűnést kelt most az az eset, hogy a Hamburg-Amerika-német Packettschiffahrtsgesellschaft és a hamburgi Vulkan hajóépitőgyár közt nagyobb nézeteltérések merültek föl az Imperator miatt. A német kereskedelmi tengerészetnek ez a legnagyobb hajója, néhány héttel kezdte ezelőtt meg a járatait és akkor a német lapok ezt 37 millió márkába került hajót a német hajóépitő ipar nagy diadala gyanánt ünnepelték. De azóta kitűnt, hogy az Imperatornak vannak szerkezeti hibái és ezért a Vulkan gyár, amely az állandó üzembiztonság tekintetében teljes garanciát vállalt, ezzel igen súlyos kockázatnak teszi ki magát. A vállalat kénytelen volt a milliónyi építési tartalékból 1,750.000 márkát igénybe venni, hogy az Imperator építéséből eredt veszteségét fedezze. A Vulkan részvényei, melyek néhány évvel ezelőtt 300 márká körül álltak, most 136 márkára hanyatlottak. Az eset annál nagyobb feltűnést kelt, mert a Vulkan hajóépitőgyár hosszú évek óta a német hajóépitő vállalatok közt első helyen áll és vetekedett a nagy angol hajógyárakkal. Most kitűnt, hogy a hajóépitő iparban a németek még korántsem ingatták meg az angolok hegemoniáját és 37 millió új típusok építésére csak úgy vállalkozhatnak, ha — amint eddig tették — az új típus első mintáját Angliában építetik. Megemlítetük e ztaz esetet azért is, mert nekünk nagyon tanulságos. Nálunk eddig még 3—4000 tonnás hajót sem építettek, de meglehetősen támadásokkal illették azt a gyárat, mely most rendezkedett be nagyobb objektumok építésére és első rendelésnek egy 60 millió Dreadnought építését vállalta el, ami a legsúlyosabb technikai problémák egész sorának a megoldását igényli és olyan feladatokat rótt arra az új magyar hajógyárra, a melyekkel a legnagyobb német hajóépitőgyár sem tudott megbirkózni.

+ Japán és a Panama-esatorna. Japán reményekkel néz a Panama-esatorna megnyitása elé, annál is inkább, mert ettől várja iparának és kereskedelmének gyors fellendülését. A japán kereskedelmi minisztérium egy bizottságot jelölt ki, hogy tanulmányozza mindama változásokat, melyeknek a világkereskedelemben a Panama-esatorna lesz az okozója. E bizottság most fejezte be vizsgálatait, melynek eredményét memorandumban foglalva terjesztette a kereskedelmi minisztérium elé. E memorandum szerint a japán kiviteli cégek ötven százalékát fogják megtakarítani a szállítási költségeknek mindama árucikkeknél, melyeket eddig vonaton irányítottak a Csendes-óceán partjáról Newyork felé, míg az amerikai nyerstermékek Japánba való szállításánál a megtakarítás 70 százaléknál is többet fog kitenni. Az Európa—Japán közötti hajóvonalak eddig a Suez-esatornán keresztül bonyolították le a forgalmat. Ezen az utirányon nem igen fog változtatni az új óceánközi esatorna már csak azért sem, mert a japán hajók a keletázsiai kikötőkben folytonosan gyűjtik az árukat, különösen a kínai városokban s már ma is számottevő ellenlábasa a nagy angol és német hajóvonalaknak. Amde bizonyos, hogy a Panama-esatornával új japán hajóvonalak fognak keletkezni és pedig elsősorban az Egyesült-Államok nyugati kikötője felé, másodsorban pedig a délamerikai kikötők és Japán kö-

zött. Eddig a teherszállítás Japánból az amerikai kontinensre kizárólagosan a San-Franciscóból szétvivő vasutvonalak segítségével történt. A esatorna megnyitása után a teherforgalmat kizárólagosan hajókon bonyolítják le minden keleti amerikai kikötő felé.

— Magyarország közgazdaságának vezérférfiai. Ilyen címmel nemsokára érdekes és a maga nemében igen eredeti munka hagyja el a sajtót. A Danubius Kereskedelmi r.-t. (Budapest, VI., Szondy-utca 83.) kiadásában megjelenő mű az ország közgazdasági vállalatainak vezetőit mutatja be életrajzok és arcképek változatos, élénk sorozatában. Minthogy e műnek nemesak szakirodalmi, hanem informatív jellege is lesz, a „Magyarország közgazdaságának vezérférfiai”-ban hű tükrét találjuk hazánk közgazdasági és hiteléletének. Joggal számíthat e mű a legszélesebb kereskedelmi és pénzügyi körök komoly érdeklődésére, mert anyagát gondos körültekintéssel, nagyjára a helyszínen gyűjtjük össze s elismert szakemberek rendezik sajtó alá azt. Nem száraz életrajzi adatok felsorolására szorítkozik e könyv, hanem színes, a személyeket és közgazdasági tevékenységüket hűen jellemző biografiákat közöl, amelyekből úgy a szociológus, mint a pénzügyi szakember értékes anyagot meríthet. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok hitelképességének megítélése szempontjából meg éppenséggel korszakalkotó se-

gédesszöközt látunk ebben a munkában, mert eleven és pozitív adatokkal ki fogja egészíteni a mérlegben közölt holt számok alapján alkotott hitelvéleményt. Örömmel üdvözöljük ezt a könyvet, amelynek közkedveltségét már most meg merjük jósolni. Szakemberek és közgazdasági írók, pénzügyi és kereskedelmi vezérférfiak közreműködésével készül a munka s így elvárjuk, hogy nívós és értékes könyvet kapunk benne. A mű három kötetben fog megjelenni, még pedig: I. Nagyvárosok, II. Kisvárosok és III. Budapest szerint felosztva. A teljes mű ára 70 korona, de kötetenként is kapható. Az I. kötet 30 korona, a II. és III. kötet pedig külön-külön 20—20 koronába kerül.

ABBAZIA

BRISTOL szálló, kávéház s étterem.

140 modern szoba, lift, központi fűtés, melegviz-vezeték, villany, telefon. **Kitűnő magyar konyha.**

Tulajd. **Rudovits V.**

Kerestetik

magyar tanító a magyar nyelv és társalgás tanítására, szíves ajánlot „Magyar” jellegre kiadóba kéretik.

Figlio di Haggi Giorgio Aidinyan

Trieszt (Via della Cassa di Risparmio 6 Telefon sz. 15-87.
Fiöküzlet Fiume Piazza del Commercio 6. Tel. 9-31.

Ertesíti m. t. vevőit s a n. é. közönséget, hogy kedvező alkalom folytán nagy mennyiségű

remek török és perzsa szőnyeget

vásárolt be.

Ezen szőnyegek elsőrendű minőségük dacára is

olcsón kerülnek eladásra.

A cég minden eladott darabért garanciát vállal.

Főzzél észszel. Ez a modern asszony elve. A „rég bevált titkos receptek” idejüket multák. Ma a főcél a változott gazdasági viszonyoknak megfelelő jó és izletes konyhát vezetni, ezért jó gazdaasszonyok Dr. Oetker-féle sütőport használnak, mivel időt, munkát és pénzt takaríthatnak meg, ezenfelül biztosítékot nyújt bármiféle sütemény sikeres elkészítésére. A világos fej a legszebb és legáltalább symboluma ezen kiváló konyhaszernek. Ezen fej mintegy figyelmeztet arra, hogy „Főzzél észszel”.

= Kadlec Frigyes =

szücsmesier
FIUME, DEÁK FASOR 8 SZ.

NAGY RAKTÁR

konfekcionált
szőrmeáruban

n. m. modern női sapkák, stó-lák, szőrmeboak, hermelin-muffok, skunksok, sealbisamok, martorek, különböző rókabőr-árak.

Szörmebélesek férfi- és női kabátokhoz
Nagy választék kabátokhoz való szőrmeékben hölgyek öltözékéhez métermértékre is.

LÁBZSÁKOK- és táskák szőrmeéből.

Báránycipők és kabátok béelésére.

Máshol vásárolt szőrmeárak értékbecslésére nem vállalkozom, azonban azon hölgyeknek akik elsőrendű budapesti, bécsi és párisi áruházakból származó szőrmeárakat kívánnak, készséggel rendelek ilyeneket.

RITKA ALKALOM.

Cipők és egyéb lábbelik új és nagy raktára

A nagyvásárcsarnok mellett. - **BOGOJEVICH D.** - Via Porto 2.

Különböző gyárakban általam személyesen eszközölt nagy bevásárlások folytán, raktáramban amerikai, francia és angol férfi- női- és gyermekcipők az eredeti árnál

30-40 százalékkal

olcsóbban kerülnek eladásra.

Nem selejtes. vagy értéktelen raktári tömegáru, hanem elsőrendű áru, amelyért személyesen garantálok!

A kinek eladó **használt butora** **ban** vagy **olcsón akar butort ven-** **ni** (részletfizetésre is) forduljon biza- **lommal**

HERSKOVITS S. butorkerekedőhöz

Via G. Parini 6. szám.

Telefon 12-88 szám.

Figyeljen a névre és kérjen mindig határozottan **Erdőgyöngy-** **gyét.** Hasonnevi értékte- **len** utánzatok vissza- **újt** a sítandók!

Erdőgyöngyeművek. Moritz Löw. **Bränn-Hussowitz.**

Hattyu gözmosóda

Fiume, Via Acquedotto 2 sz. (Kucich ház) és a Via Goldoniban (a Dubravčić házban). Vállalatát a mai kor igényeinek megfelelően, vegytisztító üzemmel kibővítette. melyre a közönség szives figyelmét felhívja. Gyors kiszolgálás. Telefon 9-88. Tisztelettel

Bredár Lajos.

Nyomatott a „POLINNIA” Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

Kalpić Antal

hentes, via Mercato. Telefonszam 10-38.
Fióközlet a Calle Canapini.

Naponta friss krajnai kolbász, szalámi, tormás kolbász, szaládé, véreskolbász és sütnivaló kolbász.

Kereskedőknek, vendéglőtulajdonosoknak nagy árengemény.

Női divatkülönlegességek, ruha- **diszek és egyéb kellékek üzlete**

Poleiner János

Via della Torre 1. — A görög-keleti tem- **piummal szemben.**

Ujdonságok az őszi idényre.

Bluzok részére való selymek és felszerelések méterenként **K. 1.20-tól feljebb.**

Bluzok részére való bársony valamint pamut, félselyem- és selyemkészítések. Nagy választék különböző színekben méterenként

K. 1.30-tól feljebb.

Marquissette, voile, crepe de China és charmeuze utolsó divat szerinti színekben.

Csipkék, bordűrök, szallagok a legfinomabb minőségig Paszományok, gombok és egyéb kellékek varrónők részére. igen olcsó árak mellett.

Szabott árak!

Szabott árak!

Kerestetik modern **négy szobás lakás.**

fürdőszobával és egyéb mellékhelységekkel a város központján.

Cim a kiadóban.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYOGYSZERUÁRA

a városi torony mellett

Ajánlja magát minden orvosi rendelés a- zonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszer-panok, az összes ásványvizek, toalettcikkei s szépitőeszközök stb. stb.

De La Ville

SZALLODA ÉS KÁVÉHÁZ

FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitűnő kávéházi italok és ételek. Bel- és kül- földi lapok.

Estéknént **BARCZA JENŐ** hírneves cigányzenekara hangversenyez.

Tulajdonos: **BUDAI KÁROLY.**

Mindennemű írásmunkák (fogalmazás, másolás, cimirás, stb.) otthoni elvégzését lelkiismeretes gyors és esinos kivitelben vállalom. Cim e lap kiadóhivatalában.

Szénüzlet nyitás.

A nagyérdemű közönségnek tisztelettel tudomására adom, hogy az „Ilona fürdő” udvarában

—o SZÉNUZLETET NYITOTTAM —

hol is porosz valamint trifaili darabos kőszén bármilyen mennyiségben a legolcsóbb árak mellett, leolmozott zsákokban

házhöz szállítva

kapható, Megrendeléseket 13-92 és 13-93 tele- fonszámok alá kérek.

Kérem a n. é. közönség szives támoga- tását. Teljes tisztelettel

Kell Hearik

Ékszer - arany - és chinaezüst - árak

Steiner Ferencz

Fiume, CORSO 35.

Telefon szám 206.

dús választékban szigorú szolid kiszol- gálás mellett kaphatók

KOVACEVICH SIMON

cukrászlája. Fiume, Corso 33.

Nagy választék a leghiresebb isztriai és dalmát pincékből való borokban (desszert.)

Refosco bor — Borgogna — Moscato — „Rosa” bor palackja 3 K Asti Spumante 5 K

Kitűnő „fave” kilónként 3 és 4 koronával Dus választék francia bisquitokban, esz- koládében, befőttökben, édességekben és más cukrász-készítményben.